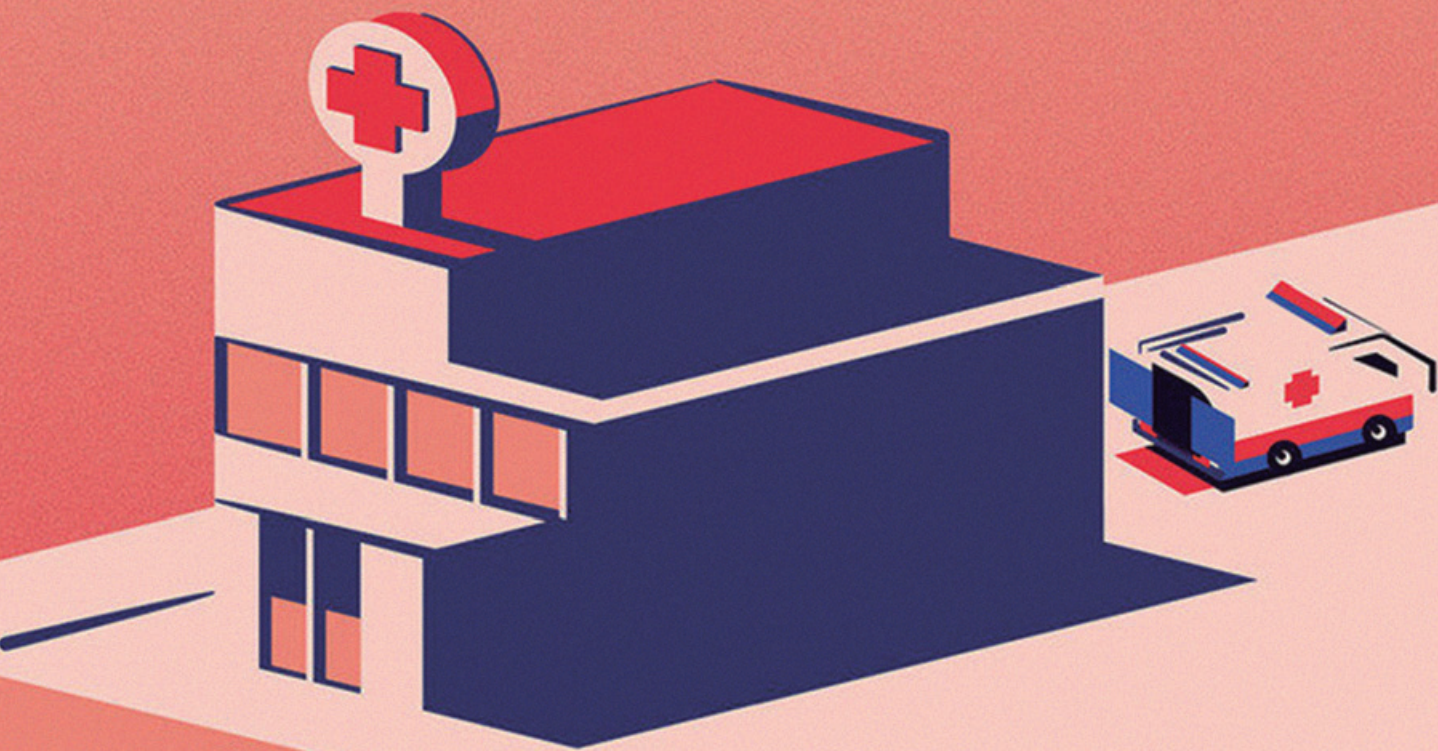

ESPETXEA ETA HERIOTZA

PRESOEN OSASUNA, BAZTER UTZITAKO ESKUBIDE HORI

 AMAIA LEKUNBERRI ANSOLA

Eskutik doaz espetxea eta heriotza. Hango eta hemengo kartzeletan hildako pertsonen zifrak behatu besterik ez dago murru artean heriotza zeinen presente dagoen antzemateko. Institutioak kustodiaplean diren norbanakoen birgizarteratzea eginkizun duela esanagatik ere, espetxe baldintzek suntsitzaitetik integratzaitetik baino gehiago dutela, ez da gauza berria. Baldintzok preso dauden norbanakoen osotasuna degradatu egiten dute, espetxe barruko heriotza tasa altua izanik horren muturreko adierazle. Iazko urtean distantzian gertu jo du alerta errealtate horrek: Zaballako makro-kartzelan bost preso hil dira 2019an, eta seigarren bat Martutenen.

2019 urte hastapenetatik martxa hartuta ibili da espetxeko heriotzen markatzailea, urtarrilak 17 zituela heldu baitzen Zaballako makro-kartzelatik berri iluna: 28 urteko J.A. bizkaitararen hilotza aurkitu zuten bere ziegan; heriotzaren kausa gaindosia omen. Atzetik etorri ziren antzerako kasu gehiagoren berriak espetxe beretik: otsailean bigarren preso bat zendu zen, isolamenduan zela bere buruaz beste egin ostean, Espainiako Espetxe Erakundeetako langileen elkartearen arabera; apirilaren 1ean Jonathan Costillas Rituerto, 24 urteko gasteiztarra, bere ziegan urkatuta aurkitu zuten; 28 urteko Xabier Gonzalez Garcíaren heriotza izan zen hurrena, apirilaren 25ean, ustez gaindosiz; eta irailaren 21ean, A.F.N. 50 urteko donostiarra hil zen, hau ere, ustez, gaindosiz. Urtea bukatu aurretik, Arabako espetxeak utzitako zifra beltza gizendu zuen Martuteneko espetxean jazotako beste preso baten heriotzak, abenduaren 20an; heriotza naturala izan zela esan

zuen funtzionario talde batek. Azken espetxe horretatik heldu zaigu 2020an Euskal Herrian hildako lehen presoaren berri, urtarrilaren 13an aurkitu baitzuten 41 urteko preso hilik, gaindosiz, funtzionarioen arabera.

“Ez dakigu zehazki zeri dagokion heriotza kantitate altu hori, baina badakigu kartzelak ez duela ezer egin ekiditeko eta ez dagoela bermerik berriz halakorik gerta ez dadin. Kartzelak opaku izaten jarraitzen du”, egin du irakurketa Zaballako bost heriotzez Salhaketa Arabako Maialen Martinez de Marigortak. Espetxe barruan gertatzen dena jakitea eta kustodiapeko heriotzen gaineko informazioa eskuratzea oztopatzen duen opakutasunaz ari da, Salhaketak iazko urtean behin baino gehiagotan seinalatu duena, hala-beharrez. Zaballan laugarren preso hil berritan espetxeko heriotzen “ezkutatze politika sistematikoa” salatu zuen elkar-teak, “barrote arteko heriotza ez-naturalen aurrean eraturtako inpunitate estrate-giaren parte den” politika, alegia.

Salhaketa Arabako abokatuaren azalpenen arabera, preso bat hiltzen denean, heriotzaren zergatiak argitzeko prozedura abiatzen du epaitegiak. Alabaina, “espetxeak ez du jarrera aktiboa izaten gertakariak argitzeko prozesuan, ezta ere Fiskaltzak; presoaren familiak, ez bada abokatuarekin eta prokuradorearekin prozesuan aurkezten, ez du izango autopsia informea besterik”. Zendutakoaren familiari telefono bidez heriotzaren berri ematera mugatzen da espetxea, “familiak hartu ditzaken legezko akzioak aipatu eta azaldu gabe”. Gardentasun falta horrek, besteak beste, zaildu egiten du heriotza horien gainekoak argitzea, sarri heriotzaren kausa zein izan den egiaztatzea eragozteraino. Horren muturreko adibide dugu Zaballan hildako Xabier González Garcíaren heriotza; espetxeak gaindosiz hil zela jakinarazi zuen, baina lehen autopsiaren emaitzak jaso aurretik gorpua erraustera bideratu izanak, bigarren autopsia baterako aukera hutsera bihurtu eta heriotzaren zergatiak argitzea eragotzi zien senideei. Gazteari eginiko autopsiaren aurrrerakinean drogei buruzko aipamenik ez zen azaltzen, eta heriotzaren kausa beste bat izan zitekeela pentsatzeko motiboak baziren. Espetxearen prozedurak, baina, argiari sarrera blokatu zion beste behin.

HERIOTZAK, ICEBERGAREN PUNTA

Kanpotik ikusezina den horma arteko errealtate horren adierazpide muturrekoenak ditugu presoaren heriotzak. Iazko datu ofizialik oraindik ez dagoen arren, Espainiako Espetxe Erakundeetako langileen elkarteak emandako informazioaren arabera, 2018ko abenduaren lehene-tik 2019ko abenduaren azkenera bitarte 178 preso zendu ziren Espainiako Estatuko Kartzeletan; datuok ez dituzte barne biltzen Kataluniako espetxeetan jazotako presoaren heriotzak, horien konpetentziak Generalitateak baititu, baina bertako datuak gehituz gero 198ra igotzen da hildakoen kopurua. Urtez urte, gorabeherak gorabehera, altu mantentzen den zifra batez ari gara: Espainiako Barne Ministerioaren arabera, 2017an 147 preso hil ziren Espainiako Idazkaritza Nagusiaren mendeko espetxeetan; 2018an, berriz, 210 –zifra horiek ez dituzte barne biltzen baimenarekin espetxetik kanpo zirela hildako presoak, ezta “parekagarriak diren egoeretan” hildakoak ere; 20na pertsona aipatu urte bakoitzeko–. Datu horiei Kataluniakoak gehituz gero, 246

lirateke 2018an hildako presoak Espainiako Estatuan, eta 2019an zendutakoak 188. Frantziako Estatuari dagokionean, 2017koak ditugu Espetxeen Nazioarteko Behatokiaren Frantziako sailak publiko egindako datuak: 162 presoaren heriotza zenbatu zituen urte horretan.

Heriotza bat bi egunean behin, hiru asteko. Espainiako Estatuan maiztasun horrekin hiltzen dira presoak, espetxeei begira lan egiten duten hainbat eragile eta adituk etengabe azpimarratzen dutenez –datu hori puztu egingo litzateke kontuan hartuz gero hiltzear daudela aske utzitako presoak, salatu izan dutenez murru arteko heriotza kopurua jaisteko espetxeak darabilen estrategia baita–. Heriotzen kausa nagusiak mantendu egiten dira urtetik urtera: suizidioak, gaindosiak eta “heriotza naturala”

Jendartean ematen diren suizidio kasuen boskoitza jazotzen da espetxean; eta zifra hori hiru aldiz handiagoa da isolamendu erregimenean: kalean baino hamabi aldiz handiagoa

izendatutakoak. Suizidioei dagokienez, jendartean ematen diren kasuen boskoitza jazotzen da espetxean; eta zifra hori hiru aldiz handiagoa da isolamendu erregimenean: kalean baino hamabi aldiz handiagoa. Europako Kontseiluaren azken espetxe estatistiken (SPACE) arabera, Espainiako zein Frantziako espetxeetan ematen den suizidio kopuruak Europako media gainditzen du. Gaindosiei begiratzuz gero, horietako asko presoek astebururako medikazio guztia kolpean kontsumitu ostean gertatu ohi dira. Heriotza natural izendatutakoaren atzean, berriz, gaizki artatutako osasun arazoak eta gaixotasunak gordetzen dira maiz. Horren adibide, askatasuna ukatuta duten pertsonen osasun eskubideen aldeko Osabideak elkarteak Nahia Aia medikuak *Públicori* adierazitakoa: ustez bihotzekoak jota hildako preso baten familiak laguntza eskatu zien, eta kasua aztertzean jakin zuten diagnostikatu eta

tratatu gabeko bihotzeko batek eragindako bihotz-hausketa baten ondorioz hil zela; bihotzekoak eman zionean antsietatea diagnostikatu zioten, eta trankilmazina batekin arazoa konpondutzat eman. Informazio faltan, baina, antzerako prozedura okerrak identifikatzea zaila da. “Arreta eza ezkutuan geratzen da beti”, Aiaren hitzetan.

Naturalizatutako heriotza horien artean gaixotasunek eragindakoak dira beste asko, nahiz eta ez lukeen hala izan behar. Espainiako Zigor Kodeko 91. artikulua eta Espetxeen Erregelamenduko 196. artikulua baldintzapeko askatasun eskubidea ezartzen dute larriak edo osatu ezinezkoak diren gaixotasunak dituzten presoentzako, edo hirugarren gradura igoaraztea Espetxeen Erregelamenduko 104.4 artikulua arabera. Legea betetzeak osasun arreta hobea erraztuko lioke larriki gaixo den presoari, baina hainbat kasutan espetxeak oztupoak jartzen ditu hala izan dadin. Preso politikoen artean maiz ematen den egoera da: gaixotasun larrien sorburu dira espetxe zigor luzeak eta denbora horretan guztian pairatutako osasun arreta gabeziak; eta gainera “preso mota honentzako *ad hoc* asmatutako baldintza berriak txertatu dituzte Kode Penalean, non preso gaixo larrien irtetea damu politikoarekin eta poliziarekiko kolaborazioarekin lotzen den”, euskal preso politikoei begira lan egiten duen medikuen Jaiki Hadi elkartearen hitzetan. Osasun irizpideei beste irizpide batzuk gainjartzen zaizkie, alegia. Horren albo kalteek, esan beharrik ez da, presoaren osasuna dute jopuntu.

Heriotza naturala terminoari “falazia” deritzo Salhaketa Arabako Martinez de Marigortak, “naturalak ez diren heriotzak naturalizatzeko eta kartzelako testuingurua kaltegarria ez balitz bezala aurkezteko saiakera”. Ildo berean mintzo zen abenduan Salhaketa Nafarroa, iaz Espainiako Estatuko espetxeetan hildako preso kopuruaren harira publiko egindako idatzian. *Espetxeak ez luke izan behar heriotza kondena* artikuluan “heriotza naturala” terminoa ezabatzea ezinbestekotzat jo zuen elkarteak, ondokoa argudiatuz: “Nahiz eta kontzeptu medikoa izan, kasu hauetan leungarria da bere erabilera, eta batez ere, arazoaren dimentsioa ezkutatzeko duen tranpa da”. Elkarteak defendatzen duenez “naturalizat” jotako espetxeko heriotzen kopuru handi bat gaixotasunen baten zein “oinarrizko eta ezinbesteko” osa-

HALA BEDI

sun arretaren utzikeriaren ondorioz gertatzen da, ez bat-batean. “Espetxean jazotzen diren heriotza asko itxialdi baldintzek maila fisiko zein psikologikoan osasunean eragiten duten eraginaren ondorio zuzena dira. Beste era batera esanda: espetxeak gaixotu egiten du, itxialdi baldintzek hil egiten dute”, azpimarratu du Salhaketa Nafarroak.

Salhaketa Arabakoak Nafarroako kideen uste berekoak dira. Halaxe dio Martinez de Marigortak: “Kartzela da kartzela barruan ematen diren heriotzen kausa. Aurten Zaballan hildako bost presoetatik lauk 30 urtetik behera zuten, heriotza horiek ez dira naturalak eta testuinguru horretan ulertu daitezke bakarrik. Kartzelako heriotzek ere egiturazko logika bati erantzuten diete”. Elkartek azpimarratu izan duenez, heriotza horiek arreta psikosozial faltaren icerbegaren punta dira.

EGITURAZKO ARAZOA

Saihestezinak izatetik urruti, espetxe barruko heriotza asko eta asko ekidin daitezkeela azpimarratu ohi dute aipatu elkarteek. Egiteko horretan, baina, espetxearen egitura bera da oztopo. Batetik, espetxeen egoera dago: 2018ko SPACE

txostenaren arabera, Espainiako Estatu-ko espetxeratze-tasak Europako media gainditzen du, eta horrek espetxeen saturazioa erraztu dezake. Espetxeko Idazkaritza Nagusiaren 2018ko *Giltzapetutako biztanleria Espainian* txostenak 321 preso zenbatzen zituen Bizkaian, 292 Gipuzkoan, 308 Nafarroan eta 701 Araban; Frantziako Estatuaren espetxeratze-tasa, aldiz, Europako mediaren bueltan dabil SPACE txostenak dioenez, baina horrek ez du saturazioa ekiditen nahitaez: Baionako espetxeak emandako datuen arabera, 2019ko urtarrilean 104 pertsona zituen 66 ziegatan. “Saturazioari preso askoren egoera gehitzen badiogu –droga-menpekotasunak, miseria, bazterketa, desesperazioa, etab.– haztegi perfektua dugu zorigaiztoko ondorioa gerta dadin”, ohartarazten zuen Madrilgo Errepresioaren Aurkako Mugimenduak idatzi batean.

Heriotza haztegi horretan ongarri da espazioaren egitura. *Espetxea eta Osasuna* txostenean egitura horrek osasuna nola kaltetzen duen azaldu du Jaiki Haidik. Kartzela espazio fisiko itxia, mugatua eta murrizta izanik, erabat eragiten du presoaren zentzumenetan. Batetik, “espetxeko itsumen” delakoa eragiten du: eremu oro mugatua egonik, preso-

ren ikus-distantziak urriak bilakatzen dira, eta horrek ikusmen galera dakar. “Buruko minak eta ikusmen somaketaren deformazioa eragin ditzake, itxura eta koloreen pertzepzioa galtzeraino”, elkartearen hitzetan. Ikusmenaren bide beretik, usaimenak ere galerak pairatzen ditu: aireratze eta bentilazio eskasaren ondorioz espetxeak berezko usaina izan ohi du, usain hori gailenduz beste guztien artean eta “usaimen pobrezia” eraginez presoarengan. Entzumenak, kontrara, murriztu ordez saturatu egiten da, espazio itxian zarata maila ohi baino altuagoa bilakatzen baita; egunez burrunba aditzen egotetik gaueko isiltasunera igarotzeak alerta egoera sor dezake, antsietate arazoak izateko aukerak puztuz. Bestetik, espazioarekin batera mugikortasuna ere mugatzen da, arazo traumatologikoei bide emanez. Horrekin guztiarekin batera, uda zein negu izan, hotz zein bero egin, presoak eunitateko zein eguzkitarako babesik ez duten patioetan egon behar dute “kanpora” atera nahi izatera, eta horrek azal gaixotasunak sortzen ditu. Elikadura nutrizionalki desegoki eta desorekatuak ez du aurreko guztia- ren mesedetan jokatzeko.

Maila fisikoaz haragoko mugak ere xedatzen ditu espetze arautegiak, presoari exijitzen diotenak bere "izaera eta egitura mentala espetxeko espazio hertsira egokitzea". Batetik, espetxeak zehaztutako denboraren erabilera inposatzen da, norbanakoei denbora beren erara kudeatzea ukatuz. Bestetik, kanpotik datorren oro –izan bisita zein korrespondentzia- instituzioaren galbahetik igaroko da, kanpoko errealitatearekin eta harremanekin dituen loturak desitxuratzu presoaren begietara. Funtsean, espetxera sartzearekin bat, presoak egokitzen prozesu bati aurre egin behar dio, testuinguru eta arau berrietara egokitze. "Egokitzen prozesu hau norberaren gaitasun eta trebetasunetan oinarritzen da; baina gaitasun horiek

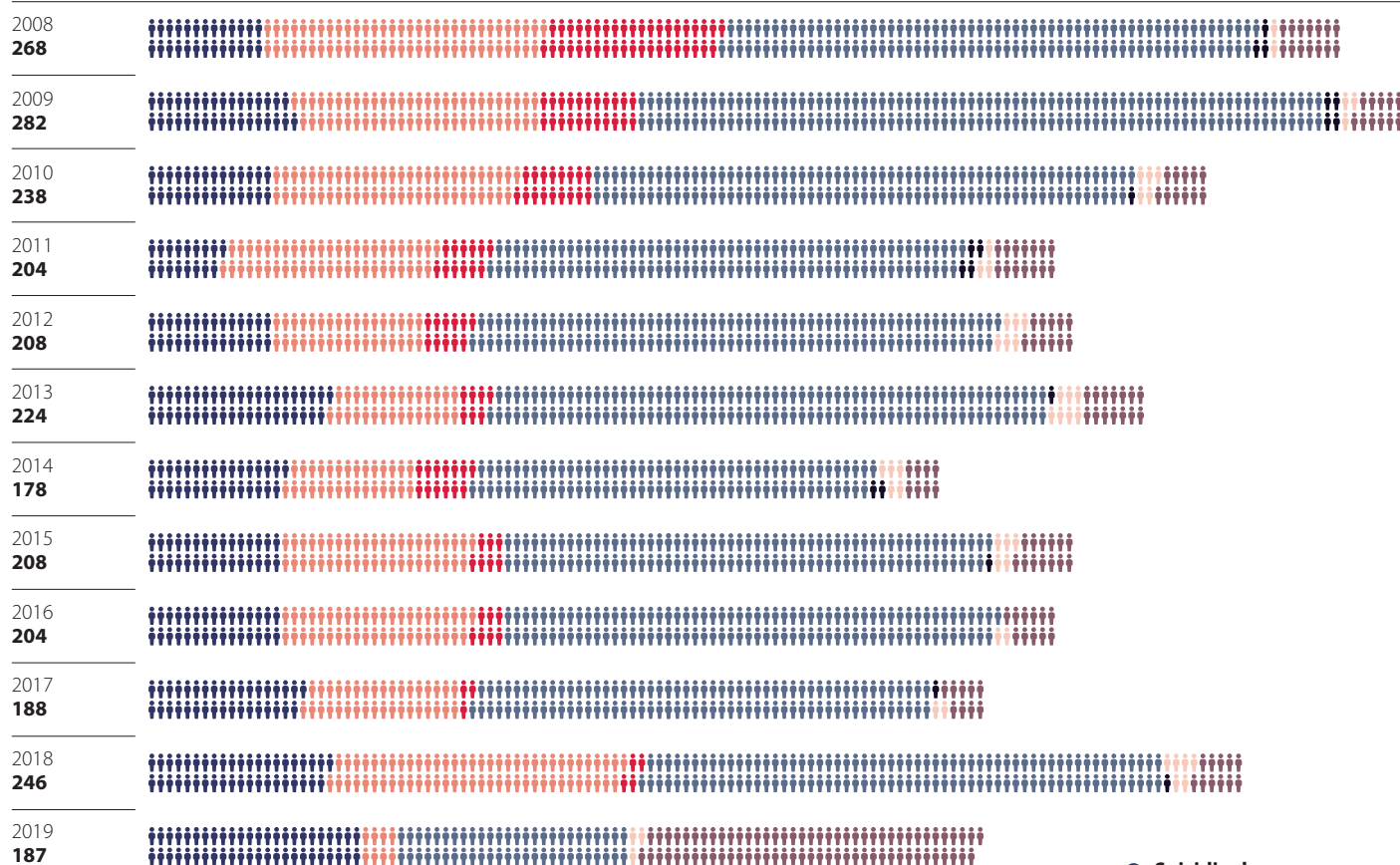
huts egiten dutenean, prozesua traumatikoa eta patologikoa bihurtzen da", dio Jaiki Hadik. Ondorioztatu daitekeenez, behin traumari edo patologiarri atea irekita, laburtu egiten da heriorengandik distantzia.

Kartzela barruko kartzela bezala irudikatu dezakegun isolamendu erregimenean, aipatu albo-kalteak esponentzialki indartzen dira. Eta horrek, nabarmena denez, arrisku faktoreak izugarri igotzen ditu. Egoera horien guztien aurrean, presoaren familiak beren senidea gaizki pasatzen ari dela ikusiz gero, kartzelari horren berri emateko bitarteko eta baliabiderik ez dagoela azpimarratu du Martinez de Marigortak.

Zuzenbide penalean doktorea den Paz Francés Lekunberri ahoan bilorik

gabe mintzo zen *El Salto* bidez argitaratutako artikulu batean: "Espetxeak, ezer ez konpontzeaz gain, giltzaperatzen dituen pertsonen aurka atentatzen duten prozesuei ematen die bide, zenbait alditan –askotan–, horiek hiltzen amaituz". Espetxeetan bizitza gutxien duten dinamika existitzen direla zioen, umiliazio etengabeak tarteko "pertsonaren suntsipen prozesuak" bultzatzen dituztenak. Horrez gain, askatasun gabetze zigorak askatasuna ez ezik beste hainbat eskubide hertsatzen dituela gehitzen zuen; horien artean legoke osasun eskubidea. Presoaren bizitza mesprezatzen duten dinamika eta osasun eskubidearen ukapenak, bakoitzak bere aldetik kalte larriak eragin baditzakete, zer esanik ez elkarrekin nahasten direnean.

Espainiako Estatuko espetxeetan urtez urte hildako preso kopurua

- Suizidioak
- GaiDOSiak
- GIB / Ihesa
- Bestelako gaixotasunak edo "heriotza naturalak"
- Agresioak
- Istripuak
- Ezezagunak / klasifikatu gabekoak

*2019ko datuak Espainiako Espetxe Erakundeetako Langileen Elkarteak emandako informazioarekin osatu dira. Espainiako Barne Ministerioaren iazko datu ofizialik ez da existitzen oraindik, eta heriotza askoren kausak argitzeke daude momentuz, hortik "ezezagunak / kalifikatu gabekoak" azpitaldean hainbat heriotza kokatzearen zergatia. Horietako asko eta asko "gaiDOSi posible" gisa daude etiketatuta, eta beste hainbatetan ustezko osasun arazoekin lotura egiten da.

ITURRIAK: *Directa* / Kataluniako Justizia Saila / Espainiako Barne Ministerioa / Espainiako Espetxe Erakundeetako Langileen Elkartea
GAIZKA PAGONABARRAGAK DIRECTARAKO EGINDAKO INFOGRAFIA OINARRI HARTUTA.

OSASUN ESKUBIDEA

“Izan gaitezen zintzoak errealitate horren aurrean eta egin gaitezen berorren kar-gu, espetxea ere Administrazio Publikoa baita (...) exijitu diezaiogun Espetxe Administrazioari beste administrazio pu-bliko guztiei eskatzen diegun berbera”, dio Francésék. Mintzagai dugun proble-matikaren urgentzia ikusirik, eskakizun printzipalen artean behar luke preso-en osasun eskubidea errespetatzeak.

Berez, preso dauden pertsonen aska-tasuna ukatua ez dutenen osasun esku-bide bera daukate. Hala dio Espetxeen Erregelamenduko 208.1 artikulua: “Pre-so guztiei, salbuespenik gabe, bermatuko zaie hiritar guztiei ematen zaien arreta mediko-sanitarioaren baliokidea”. Bistan denez, baina, errealitatean gauzak ez dira hala, osasun irizpideei beste batzuk gailentzen baitzaizkie –segurtasunezkoak, erregimenaren araudiari edo aurrekon-tuei loturikoak, politikoak...-. Zentzu ho-rretan, espetxeko osasunaren eskumena nork izan, bada ezberdintasunik. Espai-niako Estatuan eredu orokortua 1986tik datorrena da: Espetxe Administrazioa arduratzen da lehen arretaz, eta Espai-niako Osasun Sistema Nazionala artatze espezializatuek. Lehen arreta Espainiako Espetxe Erakundeek idazkaritza nagusia-ren esku geratzen da, eta erraztu egiten du osasun irizpideen aurretik bestela-koak jartzea. Hala dela baieztatu du Jaiki Hadik: “Sendagileak espetxe funtzionario izateak espetxe arauak presoaren osasun beharren gainetik ezartzea eragiten du behin baino gehiagotan”. Hori gutxi ez, eta beraiek, kanpoko mediku bezala presoak artatzerakoan, “asistentzia, diagnostiko eta tratamenduak” burutzeko oztopo eta arazo larriak izaten dituztela diote. Argi mintzo dira: “Kontraesan nabarmenak daude Espetxe Kodearen eta [Medikun-tzako] Kode Deontologikoaren artean”.

Nafarroak, EAEk ez bezala, eredu hori mantentzen du. Iruñeko espetxeko osa-sunaren eskumenak Espainiako Espetxe Erakundeek idazkaritza nagusiaren eskuetan jarraitzen du. Salhaketa Nafarroak “ezinbestekotzat eta urgentziazkotzat” du Nafarroako Gobernuak eskumen hori bere egitea, “moteltasunak, blokeo buro-kratikoak eta desadostasun politikoek” egoera bere horretan mantendu bitar-tean preso-en osasun eskubideak urra-tzen ari direlako, “hori izanik urtero es-petxeetan ematen den heriotza marearen benetako eragilea”.

EAEen bestelakoa da espetxeetako osa-sunaren kudeaketa 2011 urteaz geroztik.

Espainiako Kongresuak 2003an Osasun Sistema Nazionalaren kohesio eta kali-tate Legea onartu ondotik, Espainiako Gobernuak derrigorturik dago Espetxe Erakundeek menpeko osasun zerbitzuak autonomia-erkidego bakoitzari transferi-tzera; izatez hemezortzi hilabeteko epea zuen egiteko hori gauzatzeko, baina gaur egun oraindik osasunaren eskumenak Espetxe Erakundeena izaten jarraitzen du kartzela gehienetan. Espainiako Esta-tu osotik, soilik EAEen eta Katalunian alda-tu dira eskuz osasun eskumenak. 2011tik Osakidetza-ren menpe daude Bizkaiko,

Hainbat dira borrokara batzen den presoak arriskuan jartzen dituen aspektuak, eta osasuna ez da salbu

Gipuzkoako eta Arabako karteletako osasun konpetentziak, eta horrek bada-kar onurarik preso-en osasun eskubideak errespetatzeari dagokionez. “Positibo-tzat” du Martinez de Marigortak: “Horrek esan nahi du konpetentzia dutenak ez direla espetxe funtzionarioak, baizik eta kanpotik datozen osasun langileak; ho-riek beste ikuspuntu bat izan dezakete, eta preso-en osasunaren alde jardun”. Ala-baina, eskumena Osakidetza izanik ere, heriotzak espetxeetan gogor kolpatzen jarraitzen du, Zaballan jazotakoak horren adierazle garbi. Horren aurrean, Salha-keta Arabak bere eskakizuna argi hela-razi dio Eusko Jaurlaritzari: “Espetxeko konpetentzia bakarra osasunarena duen heinean, hori indartu dezala”.

PRESOAK BEREN ESKUBIDEEN ALDE BORROKAN

Barrote artean bizi duten osasun egoera prekarioaren eta beste hainbat baldintza negargarriren aurrean borrokan diraute presoek. Espainiako Estatuko espetxee-tan, 2019ko azarotik gose greba birakaria ari da gauzatzen *Presxs en lucha* (Presoak borrokan) kolektiboa, eta beste hainbat exijentziaren artean dituzte osasun arre-ta egokia eta preso gaixoen kaleratzea: “Legea ez bete izanagatik atxilotu gaituz-tela uste den bitartean, teorikoki lege hori defendatu beharko luketen horiek trufatu egiten dira gure eskubideak defendatzea-

ri dagokionez (...) hasteko, beraz, hori besterik ez dugu exijitzen: gure eskubi-deak bete daitezzen, eta ez soilik guri exiji-tu gure betebeharrak”.

Espetxe barruan abiatutako ezein bo-rrokak, baina, badu bere ordaina mobili-zatzen diren presoentzat. Menderakun-tza-sisteman oinarritutako instituzioa izanik, bere arauen aurrean sumisioa agertzen duen preso saritu egiten du, eta altxatzen dena, berriz, zigortu. Jarre-raren arabera, presoak aukera gehiago edo gutxiago izango du senideen bisitak jasotzeko, kalera ateratzeko baimenak lortzeko edo etxetik gertu kondena be-tetzeko, besteak beste. Hala bada, hain-bat dira borrokara batzen den presoak arriskuan jartzen dituen aspektuak, eta osasuna ez da salbu. “[Espetxeko] menpe-kotasun sistema artikulatzen duen meka-nismoa sailkapen graduak eta tratamen-dua dira”, dio Jaiki Hadik. Borroka egiteak eskutik dakar mekanismo horren ondo-rioak pairatzea, tratatu txarrak jasotzeko eta lehen graduan isolatuta egotera iga-rotzeko aukera nabarmen handituz; eta horrek, era berean, eragiten du presoaren osasuna kinka larrian jartzea. Abolizioak soilik eten dezaken gurpil zoroa. ●

EZIAGO POLIGONOA, 21
HERNANI

info@talleresmitxelena.com
www.talleresmitxelena.com